

Nefndasvið Alþingis
Velferðarnefnd
Austurstræti 8 - 10

101 Reykjavík

Reykjavík, 1. júní 2022

Umsögn Félags náms- og starfsráðgjafa um tillögu til þingsályktunar um framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda, 592. mál.

Þingskjal 834 — 592. mál.

Félag náms- og starfsráðgjafa (FNS) fagnar því að framkvæmdaáætlun um málefni innflytjenda fyrir árin 2022–2025 sé í bígerð og áhersla verði lögð á fimm stoðir, þ.e. samfélagið, fjölskylduna, menntun, vinnumarkað og flóttafólk. Málefnasvið náms- og starfsráðgjafar snerta allar þessar stoðir með megináherslu á menntun og vinnumarkað.

FNS kemur fram með eftirfarandi ábendingar og tillögur:

1 Samfélagið - stefnumótun

FNS er sammála þeirri áherslu sem verður lögð til grundvallar skýrri og heildstæðri langtímastefnu í málefnum innflytjenda, flóttafólks og fjölmenningar og horfir sérstaklega til menntunar og atvinnuþátttöku og tengsl við aðgengi að faglegri náms- og starfsráðgjöf veitt af þar til bærum sérfræðingum, náms- og starfsráðgjöfum. Á alþjóðavettvangi í náms- og starfsráðgjöf hefur sérstaklega verið horft til félagslegs réttlætis og aðgengi að menntun og atvinnu þegar kemur að málefnum innflytjenda og flóttamanna.

FNS telur að fulltrúi þess eigi erindi í starfshóp um mótun grænbókar sem hluta af stefnumótunarferli stjórnvalda. FNS býr yfir faglegri þekkingu og upplýsingum sem gætu gagnast í því ferli og þegar kemur að samráði við samstarfsaðila

1.2 FNS telur að stofnun ráðgjafarstofu fyrir innflytjendur sé vel til þess fallin að halda utan um upplýsingaþörf innflytjenda og þar muni verða nauðsynlegt að veita náms- og starfsráðgjöf af þar til bærum sérfræðingum til að leiðbeina og upplýsa um fjölbreytt tækifæri til menntunar, eflingu hæfni og aðgengi að vinnumarkaði.

1.6. FNS telur bæði mikilvægt og nauðsynlegt að náms- og starfsráðgjafar leggi fram þekkingu og reynslu þegar kemur að gerð upplýsingaefnis er varða tækifæri til menntunar og starfa. Náms- og starfsráðgjafar eru sérfræðingar á sviði upplýsingamiðlunar um nám og störf og tækifæra til starfsþróunar. Þegar horft er til samstarfsaðila þá starfa náms- og starfsráðgjafar á vettvangi Vinnuálastofnunar og símenntunarmiðstöðva og mikilvægt að nýta þann mannauð sem er fyrir hendi.

Í liðum 1.2 og 1.6 telur FNS að tvímælalaust eigi að telja upp náms- og starfsráðgjafa sem starfa í menntakerfinu og á vinnumarkaði sem samstarfsaðila

2. Fjölskyldan

Náms- og starfsráðgjafar í grunnskólum leika ákveðið lykilhlutverk þegar kemur að velferð og vellíðan barna. Þeir sitja í nemendaverndarráðum og eiga í miklu samstarfi við aðra fagaðila innan og utan skólans. Hér getur náms- og starfsráðgjöf og fagaðilinn, náms- og starfsráðgjafi, verið áframhaldandi hluti af stuðningsneti forráðamanna og foreldra annars vegar og barna hins vegar og veitt stuðning til aðlögunar.

2.2. Ungmenni af erlendum uppruna sem eru hvorki í vinnu né í námi (NEET).

Eitt af þeim stóru málefnum sem koma á borð náms- og starfsráðgjafa í menntakerfinu, í bæði grunn- og framhaldsskólum er brotthvarf úr námi og hvernig börn og ungmenni takast á við erfiða stöðu í námi.

Náms- og starfsráðgjafar eru oft fyrsti viðkomustaður þeirra sem að eru í brotthvarfshættu. Þeir hafa margir hverjir sérhæft sig í aðferðafræði til að draga úr brotthvarfshættu og fyrirbyggjandi eru íslenskar rannsóknir á sviði náms- og starfsráðgjafar um brotthvarf og hvernig megi sporna við því.

Fyrir nákvæmni sakir og af faglegum ástæðum teljum við rétt að í þingsályktunartillögunni um framkvæmdaáætlun og í undirgreinum þess sbr. 2.2.4. verði talað um náms- og starfsráðgjafa. Náms- og starfsráðgjafi er lögverndað starfsheiti (lög nr.35/2009). FNS leggur því til að eftirfarandi orðalagi í 2.2.4 um samstarfsaðila verði breytt, sjá breiðletrun.

2.2.4. *Dæmi um samstarfsaðila:* Mennta- og barnamálaráðuneytið, Hagstofa Íslands, Vinnumálastofnun, innflytjendaráð, sveitarfélög, skólar og náms- og starfsráðgjafar, UMFÍ, Menntavísindasvið Háskóla Íslands og aðilar vinnumarkaðarins.

2.6 Ofbeldi

FNS telur mikilvægt að skilgreina náms- og starfsráðgjafa sem sérfræðinga í nærþjónustu og hafi þar með aðgang að námskeiðum um flóknar birtingarmyndir ofbeldis sbr. 2.6.2. Náms- og starfsráðgjafar eiga í samskiptum við börn og ungmenni og fjölskyldu/aðstandendur þeirra og verða að sinna tilkynningarskyldu til barnaverndar þegar alvarleg mál koma upp.

Hér er því lagt til að náms- og starfsráðgjöfum verði bætt við í upptalningu í lið 2.6.2.b

3. Menntun

Í þessum kafla þingsályktunartillögunnar kristallast eitt af markmiðum náms- og starfsráðgjafar sem er að einstaklingar finni þekkingu, hæfni og færni sinni farveg sem styður þá við samfellu náms og yfirfærslu á vinnumarkaðinn. Mikilvægt er að horfa til náms- og starfsþróunar ævina alla og að einstaklingur finni sér stað innan samfélags og leggi sitt af mörkum.

3.1, 3.2 og 3.6 Mat á fyrri þekkingu og menntun, raunfærnimat fyrir innflytjendur

Hér getur sérhæfð þekking og reynsla náms- og starfsráðgjafa komið að notum. Þegar horft er til mats á fyrri þekkingu getur náms- og starfsráðgjafi verið hluti af stuðningsteymi nemandans þegar næstu skref eru stigin.

Hvað raunfærnimat varðar þá hafa náms- og starfsráðgjafar sem starfa á vettvangi símenntunar og framhaldsfræðslu sérhæft sig í því og hér er einnig vísað til þeirrar forystu sem Fræðslumiðstöð atvinnulífsins hefur sýnt er varðar uppbyggingu þekkingar og færni á sviði raunfærnimats og tengsl við náms- og starfsráðgjöf. Ef ætlunin er að koma upp raunfærnimati á framhaldsskólastigi þá þyrfti að tryggja þjálfun og leikni náms- og starfsráðgjafa ásamt því að tryggja viðhlítandi fjármagn til að koma

til móts við aukin verkefni þeirra og horfa til fjölgunar á stöðugildum. Þess má geta að þróunarverkefni hefur verið í gangi hjá Háskóla Íslands er varðar raunfærnimat á háskólastigi. Um er að ræða raunfærnimat til styttingar B.Ed náms í leikskólakennarafræðum. Þar koma náms- og starfsráðgjafar meðal annars að því verklagi.

Að lokum:

Hér er um metnaðarfulla framkvæmdaáætlun að ræða þar sem margvíslegir aðilar í samfélaginu taka höndum saman við að skapa rými fyrir fjölbreytileika í íslensku samfélagi og atvinnulífi með því að styðja við innflytjendur þannig að þeir finni sér stað hér á landi.

Að mati FNS þá er náms- og starfsráðgjöf mikilvæg í hverju samfélagi og aðgengi að þar til bærum sérfræðingum, náms- og starfsráðgjöfum, nauðsynleg. Náms- og starfsráðgjöf er lögbundin í bæði grunn- og framhaldsskólum¹. Hér vill FNS benda á að nokkur misbrestur er á að ákvæðum laga um rétt nemenda til náms- og starfsráðgjafar sé fylgt og þegar að kemur að því að þjónusta og sinna hópi innflytjenda verður að vera til staðar nægilegur mannauður. Af því leiðir að fjölga þarf stöðugildum náms- og starfsráðgjafa til að geta sinnt þessum hópi af kostgæfni og tryggja gæði þjónustunnar.

Félag náms- og starfsráðgjafa lýsir sig reiðubúið til samstarfs.

Virðingarfyllt,

Félag náms- og starfsráðgjafa

Jónína Kárdal, formaður

---

¹ 91/2008: Lög um grunnskóla | Lög | Alþingi (althingi.is) 92/2008: Lög um framhaldsskóla | Lög | Alþingi (althingi.is).